

Tézy pre študijný odbor Špeciálna pedagogika a pedagogika mentálne postihnutých

2. stupeň vysokoškolského vzdelávania (Mgr.)

A) PRIMÁRNE VZDELÁVANIE V PEDAGOGIKE MENTÁLNE POSTIHNUTÝCH

1. Osobitosti dieťaťa/žiaka vyplývajúce z mentálneho postihnutia na proces učenia: charakteristika, vytváranie predstáv, formovanie a osvojovanie si pojmov, zručností a návykov, osobitosti v správaní.
2. Konceptia primárneho vzdelávania pre žiakov s mentálnym postihnutím. Vzdelávanie ako proces a vzdelanie ako výsledok.
3. Konkretizácia obsahu vzdelania (učebný plán, učebné osnovy, učebnice).
4. Hľadiská pre výber obsahu primárneho vzdelávania v pedagogike mentálne postihnutých. Otázka kvality života žiakov s mentálnym postihnutím v primárnom vzdelávaní.
5. Obsah vzdelávania vo variante A v špeciálnej základnej škole – učebné osnovy, učebné plány.
6. Obsah vzdelávania v B variante v špeciálnej základnej škole – učebné osnovy, učebné plány.
7. Obsah vzdelávania v C variante v špeciálnej základnej škole – učebné osnovy, učebné plány.
8. Perspektívy rozvoja primárneho vzdelávania jednotlivcov s mentálnym postihnutím.
9. Praktická škola a jej význam pre žiakov s mentálnym postihnutím. Učebné osnovy, učebné plány, materiálne, personálne zabezpečenie, špecifiká.

Doporučená literatúra:

- BARTOŇOVÁ, M.; BAZALOVÁ, M.; PIPEKOVÁ, M. 2007. *Psychopedie*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-144-7.
- BAZALOVÁ, B. 2014. *Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje*. Praha: Portál, 2014, 184 s. ISBN 978-80-262-0693-4.
- BENDOVIÁ, P., ZIKL, P. 2011. *Dítě s mentálním postižením ve škole*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2011. 144 s. ISBN 978-80-247-3854-3.
- ORIEŠKOVÁ, H. 2020. *Špeciálna pedagogika jednotlivcov s mentálnym postihnutím*. Ružomberok : Verbum, 2020. 167 s. ISBN 978-80-561-0805-5.
- VALENTA, M. et al. 2013. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5. vyd. Praha: Parta, 2013. 495 s. ISBN 978-80-7320-187-6.
- VALENTA, M. et al. 2018. *Mentální postižení*. 2. vyd. Praha: Grada, 2018. 387 s. ISBN 978-80-271-0378-2.
- Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie, Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav. Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20270:9-10F0

B) ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA A PROGNOZTIKA V PEDAGOGIKE MENTÁLNE POSTIHNUTÝCH

1. Základné terminologické východiská a charakteristiky špeciálnopedagogickej diagnostiky (definícia základných pojmov, princípy, ciele, typológia špeciálnopedagogickej diagnostiky).
2. Interdisciplinárne aspekty špeciálnopedagogickej diagnostiky (diagnostika v ostatných disciplínach súvisiacich so špeciálnou pedagogikou, ich využitie a význam pre špeciálnopedagogickú diagnostiku).

3. Špeciálnopedagogická diagnostika podľa veku (možnosti špeciálnopedagogickej diagnostiky v období raného veku, predškolského veku, školského veku, dospelosti a staroby).
4. Špeciálnopedagogická diagnostika s ohľadom na druh postihnutia/poruchy (špecifiká špeciálnopedagogickej diagnostiky u jednotlivcov so zrakovým, sluchovým, telesným mentálnym, viacnásobným postihnutím, poruchami autistického spektra, špecifickými vývinovými poruchami učenia, poruchami správania, narušenou komunikačnou schopnosťou).
5. Špeciálnopedagogická diagnostika podľa funkčných oblastí (možnosti a metódy špeciálnopedagogickej diagnostiky v oblasti motoriky, senzoriky, komunikácie, sociability, laterality, kognitívnych schopností a vedomostí, správania).
6. Metódy špeciálnopedagogickej diagnostiky (štandardizované a neštandardizované diagnostické metódy, klinické metódy, testové metódy, charakteristika jednotlivých diagnostických metód, požiadavky na vlastnosti diagnostických metód).
7. Špeciálnopedagogická diagnostika školskej pripravenosti.
8. Diagnostické situácie v špeciálnopedagogickej diagnostike (diagnostike hra, kresba, výchova a vyučovanie, kvalitatívne a vývinové aspekty pri diagnostike v jednotlivých diagnostických situáciách).
9. Determinanty špeciálnopedagogickej diagnostiky (špeciálnopedagogická diagnostika so zameraním na domáce a školské prostredie jednotlivca, kompetencie špeciálneho pedagóga, autodiagnostika a sebareflexia, etické aspekty špeciálnopedagogickej diagnostiky).

Doporučená literatúra:

- PRINOSILOVÁ, D. 2007. *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Brno : Paido, 2007. 178 s. ISBN 978-80-7315-157-7.
- KASTELOVÁ, A., NÉMETH, O. 2014. *Základy špeciálnopedagogickej diagnostiky a základy špeciálnopedagogického poradenstva*. Bratislava : IRIS, 2013. 210 s. ISBN 978-80-89726-01-1.
- KASTELOVÁ, A. 2012. *Diagnostika v špeciálnej pedagogike*. 1. vyd. Bratislava : Sapia, 2012. 220 s. ISBN 978-80-89229-24-6.
- KOVÁČOVÁ, B. 2012. *Diagnostické a intervenčné kompetencie pedagóga v podpore inkluzívnej edukácie*. In: *Osobnosť učiteľky/učiteľa verzus osobnosť dieťaťa*. Zvolen : Spoločnosť pre predškolskú výchovu, 2012. - s. 38-42. - ISBN 978-80-8139-006-7.
- TICHÁ, E. 2008. *Základy špeciálnopedagogickej diagnostiky*. Bratislava : Mabag, 2008. ISBN 978-80-89113-60-6.
- ZELINKOVÁ, O. 2001. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. 1.vydanie. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X.

C) ŠPECIÁLNE DIDAKTIKY PREDMETOV V PEDAGOGIKE MENTÁLNE POSTIHNUTÝCH

1. Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy; B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
2. Vzdelávacia oblasť Matematika a práca s informáciami – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy; B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
3. Vzdelávacia oblasť Človek a hodnoty – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy; B variant (Kurikulum

- výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
4. Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy); B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
  5. Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy); B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
  6. Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy); B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
  7. Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy); B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).
  8. Vzdelávacia oblasť Človek a príroda – A variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – A variant, metódy, zásady a organizačné formy); B variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – B variant, metódy, zásady a organizačné formy); C variant (Kurikulum výchovno-vzdelávacieho procesu – C variant, metódy, zásady a organizačné formy).

Doporučená literatúra:

- BEDNÁRIKOVÁ, A. 2015. *Informačné a komunikačné technológie vo vyučovacom procese žiakov s mentálnym postihnutím*. Ružomberok : Verbum : Katolícka univerzita , 2015. 68 s. ISBN 978-80-561-0250-3.
- DVOŘÁKOVÁ, H., ENGELTHARELOVÁ, Z., 2017. *Tělesná výchova na 1. stupni základní školy*. Praha: UK, Karolinum, 2017, 274 s. ISBN: 978-80-246-3308-4.
- HLEBOVÁ, B. 2009. *Základy špeciálnej didaktiky slovenského jazyka a literatúry*. Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2009. 175 s. ISBN 978-80-806-8958-2.
- HLEBOVÁ, B. a kol. 2016. *Vybrané kapitoly zo špeciálnej didaktiky predmetov (pre učiteľov žiakov s mentálnym postihnutím)*. Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2016. 499 s. ISBN 978-80-555-1644-4.
- CHANASOVÁ, Z. 2014. *Vybrané kapitoly z literatúry pre deti so zameraním na výchovu k cnostiam*. Ružomberok : Katolícka univerzita v Ružomberku. VERBUM - vydavateľstvo KU, 2014. 80 s. ISBN 978-80-561-0158-2
- KAMENICKÝ, M. 2016. *Didaktika matematiky a Špeciálna didaktika matematiky* . Ružomberok : Verbum, 2016. 160 s. ISBN 978-80-561-0373-9.
- ORIEŠIKOVÁ, H. 2013. *Špeciálna didaktika matematiky*. Ružomberok : Verbum : Katolícka univerzita, 2013. 191 s. ISBN 978-80-5610-003-5.
- LEJČÁROVÁ, A. *Motorická výkonnosť detí s ľahkým intelektovým postihnutím*. Praha : Karolinum, 2011. ISBN 978- 80-246-1843-2.

Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie, Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav. Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016 pod číslom 2016-14674/20270:9-10F0.

VALENTA, M. et al. 2013. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. 5. vyd. Praha: Parta, 2013. 495 s. ISBN 978-80-7320-187-6.

VALENTA, M. et al. 2018. *Mentální postižení*. 2. vyd. Praha: Grada, 2018. 387 s. ISBN 978-80-271-0378-2.